LAUSUNTO Finnwatch ry

HE 282/2018: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien osinkojen verotusta koskien.

HE 282/2018 tarkoituksena on korjata hallintarekisterien käyttöön liittyvää lainsäädäntöä niin, että “hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajille maksetuista osingoista peritään aina oikeamääräinen vero”.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on jatkoa hallintarekisteröinnistä vuodesta 2015 käytyyn keskusteluun. Yhteiskunnallinen keskustelu aiheesta on ollut vilkasta siksi, että hallintarekistereihin liittyy merkittäviä ongelmia veronkierrosta korruptioon ja talousrikollisuuteen. HE on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei valitettavasti poista kaikkia edellä mainittuihin lieveilmiöihin liittyviä haasteita.

Veronkierto on edelleen mahdollista

HE:n mukainen lainsäädäntö mahdollistaa erilaiset veronkiertojärjestelyt, sillä verottaja saa tiedot osingonsaajasta vain osingonmaksun hetkellä. Tosiasiallinen edunsaaja voi myydä tai vuokrata erilaisilla sopimusjärjestelyillä hallinnassaan olevat osakkeet osingonjaon hetkellä jollekin toiselle ja saada tätä kautta perusteettomia verosopimukseen perustuvia etuja. Esimerkiksi luovuttamalla osakkeiden väliaikaisen omistuksen sopimusjärjestelyillä Iso-Britanniaan Suomessa saadut osingot on mahdollista saada verosopimuksen nojalla verottomana. Iso-Britannian osuus Suomesta ulkomaille maksetuista osingoista onkin merkittävä. Verohallinnon lähdeverotilastojen mukaan esimerkiksi vuonna 2016 Iso-Britanniaan maksettiin lähes 1,4 miljardia euroa veronalaisia osinko- ja muita tuloja. Näistä voitiin periä lähdeveroa vain 6,8 miljoonaa euroa. Tämä on selkeä indikaattori aggressiivisesta verosuunnittelusta tai jopa suoranaisesta veronkierrosta.

Verohallinto on jo aiemmassa lausunnossaan todennut, että hallintarekisteröidyille osingonsaajille maksettujen osinkojen lähdeveroihin kohdistuu runsaasti aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa. Järjestelyjen yksinomainen tai pääasiallinen tarkoitus on Suomen lähdeveron minimointi tai välttäminen kokonaan.

Lausunnolla oleva esitys ei turvaa veroviranomaisten mahdollisuuksia valvoa hallintarekisteröidyille osakkeille maksettujen osinkojen aggressiivista verosuunnittelua, ei ennaltaehkäise suoranaista veronkiertoa eikä mahdollista tehokasta puuttumista siihen.

Verohallinnon esittämän toiveen vastaisesti HE:n jatkovalmistelussa ei ole täsmennetty kuka lähdeverolain perusteella katsotaan osingonsaajaksi hallintarekisteröidyn osakkeen osalta eikä maksajan oikeutta huomioida verosopimuksen mukaiset edut maksuhetkellä osingonjakoon liittyvissä järjestelyissä ole rajattu.

Verohallinnon toive osingonsaajan määrittelemisestä on sivuutettu HE:ssa vetoamalla Suomen verosopimuksissa olevaan *beneficial owner* -käsitteeseen. OECD:n malliverosopimus, johon Suomen verosopimukset pääasiassa perustuvat, ei kuitenkaan anna beneficial owner -käsitteelle yksiselitteistä määritelmää. On paitsi yleistä, myös tarpeellista täsmentää OECD:n mallisopimuksen asettamissa rajoissa miten Suomen lainsäätäjä haluaa käsitettä tulkittavan erityisesti veronkierroksi epäiltävissä järjestelyissä. Käsitteen tarkentaminen on niin verottajan kuin verovelvollisen etu sillä se lisää verotuksen ennustettavuutta.

Yleisöjulkisuus ei toteudu

Hallintarekisteröinnin käytön sallimisen myötä suomalaiset osakkeenomistajat eivät ole enää entiseen tapaan yleisöjulkisuuden piirissä, mikä lisää riskiä sisäpiirikauppoihin ja korruptioon. Ongelmia on ollut jo entisen hallintarekisteröintiä rajoittaneen lainsäädännön aikana ja ne tulevat uuden hallintarekisteröinnin laajasti sallivan lainsäädännön myötä lisääntymään. Esimerkiksi vuonna 2018 Finanssivalvonta määräsi Afarak-yhtiön omistajalle 50 miljoonan euron sakot. Finanssivalvonnan mukaan omistaja oli hallinnoinut yhdessä lähipiirinsä kanssa yli 40 prosenttia Afarakin osakkeista ilmoittamatta tästä lain edellyttämällä tavalla. Mikäli yksi osakas omistaa yli 30 prosenttia pörssiyhtiöstä, on hänen lain mukaan tehtävä julkinen ostotarjous yhtiön kaikkien osakkeiden ostamisesta. Väärinkäytöksillä on voinut olla merkittävää taloudellista vaikutusta yhtiön piensijoittajiin. Julkisuudessa esitettyjen tietojen perusteella järjestelyssä hyödynnettiin nimenomaan hallintarekistereitä.

Suomessa merkittävää taloudellista tai poliittista valtaa käyttävillä päättäjillä ja muilla viranhaltijoilla voi olla merkittäviäkin omistuksia pörssiyhtiöissä. Kansalaisten kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että voimme luottaa päättäjien ja virkakoneiston tekevän päätöksiä ilman omaa henkilökohtaista taloudellista intressiä. Mikäli omistusten yleisöjulkisuus poistuu, vähennetään merkittävällä tavalla luottamusta päätöksentekoon. Suomi on edelleen yksi maailman vähiten korruptoitunut maa, ja on pitkällä tähtäimellä kaikkien etu pitää maamme sellaisena.

Lopuksi

Eduskunta on edellyttänyt (**EV 44/2017 vp – HE 28/2016 vp**) valtioneuvostoa viipymättä “valmistelemaan lainsäädäntöä, jolla mahdollistetaan veroviranomaisten kattava tiedonsaanti **hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista lopullisista edunsaajista**”. Lisäksi eduskunta on edellyttänyt valmistelemaan “**lainsäädäntöön tarvittavat muutokset, joilla turvataan suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus**”.

Eduskunnan ponteen verrattuna hallituksen esityksen tavoite on määritelty liian suppeasti, mikä näkyy esitettyjen lainsäädäntömuutosten puutteina. Nykyinen HE keskittyy vain

osakkeiden omistajille maksettuihin osinkoihin eikä esitä mitään toimenpiteitä yleisöjulkisuuden turvaamiseksi.

Finnwatch toivoo, että hallituksen esitystä laajennetaan eduskunnan ponnen mukaisesti sisältämään toimenpiteet osakkeista osinkojen saavien lopullisten edunsaajien verotuksen varmistamiseksi. Lisäksi toivomme, että hallitus käynnistää eduskunnan toiveen mukaisesti toimenpiteet omistusten yleisöjulkisuuden turvaamisesta.

Helsingissä 4.2.2019

Sonja Vartiala
toiminnanjohtaja
Finnwatch ry